

Yttrande avseende Skolverkets förslag till föreskrifter om hantering och genomförande av digitala nationella prov

Swedish Edtech Industry:s remissyttrande över Skolverkets förslag till föreskrifter om hantering och genomförande av digitala nationella prov, dnr 2023:885.

Swedish Edtech Industry, utsedd remissinstans för Skolverkets förslag till föreskrifter, är en icke-vinstdrivande förening och branschorganisation som samlar edtechföretag som levererar tjänster och produkter till den svenska utbildningsmarknaden. I dagsläget har organisationen drygt 100 medlemmar från alla olika delar av det digitala ekosystemet. Organisationens mål är att Sverige ska vara ledande i att använda och utveckla den digitala teknologi som möjliggör och stärker det livslånga lärandet och Sverige som kunskapsnation och det gör vi genom olika projekt och initiativ som utvecklar kvalitet.

För oss och våra medlemmar är det framför allt viktigt att de tekniska förutsättningar som krävs för genomförande av digitala prov ses som en del av hela ekosystemet av digitala tjänster och att de satsningar som huvudmännen behöver göra tar sikte på modern teknik för ett hållbart ekosystem, inte bara för Skolverkets upphandlade provtjänst. Vi anser också att Skolverket ska vara tydligare och rekommendera dessa val/lösningar så att huvudmännen gör kloka investeringar, hållbara även för andra delar i ekosystemet och inte bara för de enstaka tillfällen då nationella prov genomförs. Digitaliseringen av nationella prov kommer vara vägvisande för flera huvudmän och felaktiga investeringar kommer ge konsekvenser framåt.

Idag brister den digitala likvärdigheten bland Sveriges huvudmän och skolor inom flera olika delar. Och det trots att digital kompetens finns inskrivet i skolans styrdokument. Några har kommit långt och har ett kvalitativt arbete där digitalisering ingår som en självklar, naturlig del i verksamheten med ett systematiskt arbetssätt i hur digitala verktyg, inklusive provtjänster, används utifrån syfte och mål med undervisningen, medan andra fortfarande inte vet hur de ska komma dit. Det här innebär att eleverna kommer vara olika väl förberedda för att genomföra nationella prov digitalt. För flera är det vardag att genomföra prov digitalt via våra medlemmars provtjänster, för andra helt nytt.

Vi vet också att vi har hållt att laga i den digitala infrastrukturen, där Skolverkets rekommendationer och föreslagna föreskrifter definitivt kommer ha påverkan på hur lång tid det kommer ta att komma tillrätta med de brister som finns. Eftersom den första nationella digitaliseringsstrategin för skolväsendets kom så sent som 2017 har utvecklingen skett decentraliserat ute hos respektive huvudman och skola under decennier. Frånvaron av en nationell samordning har medfört **brister inom den mjuka digitala infrastrukturen, dvs regelverk, överenskommelser och standarder för hur information ska utbytas mellan system och tjänster**. Brister på samordning påverkar hela det digitala ekosystemet, allt från de digitala lärresurser som används i undervisningen till de mer administrativa tjänsterna.

Felaktiga investeringar kommer ytterligare förstärka olikvärdigheten för landets barn, elever och studenter och på sikt utmana Sveriges konkurrenskraft och förmåga att klara välfärden. Principen om likvärdighet måste stärkas och säkras.

Sammanfattning av våra synpunkter

Fokus för vårt remissyttrande är delar i områdena för **tekniska krav, överföring av användaruppgifter** samt **rättssäkert och likvärdigt provgenomförande**, då det är de områden som berör våra medlemmar och det är här flera tekniska och kostnadsdrivande utmaningar finns.

Vi anser att Skolverkets förslag till föreskrifter om hantering och genomförande av digitala nationella prov med dess områden är bra såtillvida att de fyller en viktig styrande funktion och ställer krav på huvudmän att investera i den teknik som krävs för ett säkert genomförande.

Vidare anser vi att Skolverket gör rätt i sin konsekvensbedömning att den hårdvara som krävs för genomförande av proven är sådant som även behövs till vardags för att följa bestämmelserna i läroplaner, kurs- och ämnesplaner och den allmänna tekniska utvecklingen i samhället och innebär därmed inte några specifika kostnader för genomförande av digitala nationella prov.

Däremot anser vi att bedömningen Skolverket gör gällande det man anger som specifika kostnader och att de kommer täckas av de minskade kostnader digitaliseringen av nationella

prov i sig medför, är mer svårbedömd då den i stora delar beror på huvudmännens nuläge och beställarkompetens i att välja de lösningar som i längden kommer ge besparingar samt hur organisationen arbetar administrativt idag, vilken digital kompetens som finns hos de olika rollerna osv.

Målsättningen med digitala nationella prov är, förutom att säkerställa ett rättssäkert och likvärdigt provgenomförande, även att minska de administrativa kostnaderna nationella prov innebär idag. Så ja, fullt ut och fullt fungerande kommer de initiala kostnaderna eventuellt att täckas av minskade kostnader framöver. Men med den information vi har idag gällande hur Skolverkets upphandlade provtjänst fungerar, t.ex. gällande rättssäkerheten, nedlåst läge och fusk, kommer det vara kostsamt för huvudmännen att få ett fullt fungerande genomförande. Avsevärt mer kostsamt än det är att genomföra digitala prov i de provtjänster som redan används av dem idag.

Kommentarer rörande specifika områden

Användaruppgifter och provisionering 4 § punkt 4, 5 § samt kapitel 2.2:

- att det finns förmåga att förse Skolverkets digitala provtjänst med användaruppgifter för genomförandet av digitala nationella prov,
- att huvudmannen ansvarar för att uppgifter om användare som hanterar och genomför nationella prov i Skolverkets digitala provtjänst lämnas till eller görs tillgängliga för Skolverket på något av de sätt som är möjliga i provtjänsten.

Vi tillstyrker delar av förslaget, att det är huvudmannens ansvar och vi ser att både stora och små huvudmän kommer kunna överföra uppgifter till en låg kostnad. Däremot anser vi att Skolverket ska erbjuda två alternativa lösningar istället för tre: överföring via fil för små huvudmän där investering i digitala register osv inte är kostnadseffektivt (alternativ 3 i förslaget) samt provisionering enligt SS 12000 (alternativ 1 i förslaget).

Kommentarer:

Att erbjuda även provisionering enligt SS 12000 datamodell (alternativ 2 i förslaget) är detsamma som att inte nyttja en standard, hålla tillbaka teknisk utveckling och dessutom gagna en tjänst bekostad av kommunala skattepengar (Sambruks EGIL) som nu tillåts konkurrera med den fria marknaden.

Fokus för Skolverket bör utifrån ovan vara att säkerställa lösningen för provisionering enligt SS 12000, tydliggöra och förmedla hur regelefterlevnad kring personuppgiftsansvar, behörighetshantering, uppgiftsminimering, gallring, arkivering osv ska efterlevas och hanteras av respektive part, d.v.s. huvudman och Skolverket. Istället för att som nu, lägga tid och resurser på flera olika alternativ.

E-legitimation och federerad inloggning, 4 § punkt 6

- att berörd personal på skolenheten med e-legitimation har åtkomst till Skolverkets digitala provtjänst genom federerad inloggning.

Vi tillstyrker förslaget, men anser att det behövs förtydliganden i den specifikation och information Skolverket ger huvudmännen för att minimera kostnadsdrivande krav.

Kommentarer:

Som vi uppfattat kravet utifrån tillgänglig information idag, finns indirekta tekniska krav på huvudmannens IdP här som kan vara kostnadsdrivande. Den IdP som används vid inloggning måste ha stöd av SAML 2.0 att signalera vilken e-legitimation som användes vid inloggningen. Om huvudmannen saknar detta i sin nuvarande IdP, kommer det medföra kostnader för att hantera. Förtydligande gällande vilka alternativ som finns och är godkända för inloggning till Skolverkets provtjänst behövs.

Det kan också bli problematiskt att Skolverket pekar på en tillitsnivå där det idag saknas godkända lösningar applicerbara för skola. LOA2 är ett högt ställt krav. Syftet med den höga tillitsnivån tänker vi bland annat är för att skydda barns personuppgifter från obehörig åtkomst. Men samma uppgifter om huvudmannens elever verkar gå att hämta via provisionerings-API:erna, utan krav på annan identifiering än på organisatorisk nivå (mTLS). Förtydligande behövs gällande vilka ytterligare skyddsåtgärder huvudmannen behöver vidta från sin sida för ett komplett personskydd av elevuppgifter som ska provisioneras, eller har provisionerats till Skolverket.

Slutligen kan det tyckas märkligt att Skolverket pekar på Skolfederation, vilket tvingar in huvudmännen i en tjänst som, trots att den inte är framtagen av marknaden, kostar pengar för dem.

Nedlåst läge - förslag avseende ett rättssäkert och likvärdigt provgenomförande, kap 2.3

- Begränsad åtkomst till internet, funktioner, applikationer och andra tjänster - nedlåst läge

Vi tillstyrker delar av förslaget, men ser flera utmaningar som kommer bli kostnadsdrivande för huvudmännen samt riskera rättssäkerheten vid provgenomförandet.

Kommentarer:

Vad vi förstår kommer Skolverkets nuvarande provtjänst inte ha stöd för nedlåst läge för att garantera rättssäkra prov, utan det är något som huvudmännen själva ska säkerställa. Det innebär bland annat ökade kostnader både i form av teknik och resurser från kommunens, förvaltningens, skolans IT. Provtjänsten verkar inte heller ha stöd för offline-läge (om nätverket går ner helt eller delvis), utan ser istället att det ska finnas möjlighet att göra om proven vid annat tillfälle. Det här är inte standard idag och kommer medföra extra kostnader för huvudmännen och ha stor påverkan på verksamheten i övrigt på flera olika sätt. Det ska allokeras resurser i form av personal, lokaler, it-stöd etc.

Att rektor ska ansvara för ett rättssäkert genomförande utifrån fungerande tillgång till internet och möjlighet till nedlåst läge, istället för att Skolverket tar ansvar för att den provtjänst de upphandlat uppfyller krav som möjliggör detta, ser vi som anmärkningsvärt.

Utifrån nuläget anser vi att Skolverket måste ge tydligare instruktioner och rekommendationer för hur de olika lösningarna (Safe Exam Browser respektive kioskläge för Chromebooks) ska hanteras. Det är för närvarande oklart hur det här ska hanteras, det råder stor osäkerhet och tiden är knapp till första provgenomförandet, funktionalitet kan ändras eller tas bort osv.

Slutord

Vi står bakom Skolverkets förslag till föreskrifter då vi anser att tydligare styrning behövs, men vi anser att Skolverket ska vara tydligare i sina rekommendationer och krav, så att huvudmännen investerar i teknik som inte enbart fokuserar på att få tillgång till och kunna genomföra nationella prov i den av Skolverket upphandlade provtjänsten.

Grundtanken måste vara att säkerställa att det huvudmännen investerar i här, också är till nytta i övrigt kopplat till de olika digitala tjänster som används. Det är tjänster som enligt regelverket ska upphandlas med jämna mellanrum och som därmed byts ut med jämna mellanrum. Det gäller även Skolverkets tjänst för nationella prov. För att citera branschens vägledning, Att köpa edtech: "Det kommer en dag när det dags att avsluta ert avtal och eventuellt byta ut en tjänst mot en annan."

Swedish Edtech Industry Stockholm 2023-05-29

Jannie Jeppesen, vd Swedish Edtech Industry

Örjan Johansson, styrelseordförande